

17. *Schrappaardje*

A

Op kaart 17 werden opgenomen de gegevens van vraag 13 voor zover afkomstig van klompenmakers die het werktuig gebruiken of ooit gebruikt hebben. Toegevoegd werden de benamingen die her en der in V a k t a a l al genoemd zijn.

B

Hoewel de vraagstelling naar ik meen tamelijk duidelijk was, zijn nogal wat problemen overgebleven in verband met de zakelijke omschrijving van het bankje. Ik stel mij voor, dat het meubel in de verschillende plaatsen wel zal overeenkomen met de afbeelding en met de omschrijving die in V a k t a a l pag. 66 gegeven is. Voor het noordoosten van het land neem ik aan, dat het schrappaard er niet voorkomt. Er moet wel sprake zijn van grove verwarring, als men een naam opgeeft die aan de heulbank herinnert. In de inleiding is dit probleem al aan de orde geweest; het zal ons andermaal bezighouden bij kaart 22 sub B.

Uit een aantal plaatsen in Vlaanderen bereiken ons inlichtingen over het staande paard: H 115, I 209, 233, 246, K 307. H 115 zegt het afgebeelde bankje niet te gebruiken, wel echter het mes, maar dan rechtstaande. I 233 schrijft bij 13a: *ja, toch niet al zittend, enkel rechtstaande* en bij b *snijpaard*. Op de lijst uit I 246 heet het bij 13a *jawel — maar er wordt enkel staande aan gewerkt* en bij b **snijpaard*. Voor K 307 leest men bij 13a: *Dit bankje wordt ook gebruikt, maar men werkt niet op dergelijke wijze. De klompenmaker staat er vóór en werkt also rechtstaande*; bij b **snijbankje*. In I 209 heb ik later schriftelijk nadere inlichtingen ingewonnen, die het raadsel tot oplossing hebben gebracht. De enige conclusie die men uit de zeer nauwkeurige en van afbeeldingen voorziene toelichtingen kan trekken is deze, dat het „schrappaard” zich bij de komst van het paalmes tot ondersteuning voor het paalmes heeft ontwikkeld, m.a.w. dat men hetzelfde bankje waarop het trekmes werd gebezigd later heeft voorzien van een kram waaraan men het paalmes liet scharnieren. Het meubel blijkt in I 209 Sinaai ook drie poten te hebben; aan de kant waar de éne poot alleen staat is het zitplankje gebleven onder de naam *pasplank* (vgl. kaart 4); aan de kant met de twee poten ontbreekt alleen de kop waartegen men de klomp, deze met het trekmes bewerkend, kon vastdrukken. Dat is, afgezien van de bij de pasbank toegevoegde kram, het enige verschil met het meubel